

Матюха М. М.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту
Київського національного
університету технологій та дизайну
Ременний А. Д.
магістрант
Київського національного
університету технологій та дизайну
м. Київ, Україна

ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Поява терміну «облікова політика» у національній системі бухгалтерського обліку, як і в обліку інших пострадянських країн, та його офіційне закріплення зумовлені процесами реформування бухгалтерського обліку відповідно до ринкових умов шляхом гармонізації його з міжнародними стандартами. Офіційно в Україні цей термін почали вживати у 1999 р. із введенням в дію Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», відповідно до якого облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання і подання фінансової звітності [1].

Основна мета облікової політики – забезпечення одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, необхідні для всіх користувачів фінансової звітності, з метою прийняття відповідних рішень.

Поняття облікової політики не обмежується лише складанням та поданням фінансової звітності. Звітність може бути достовірною лише за умови правильної організації та ведення бухгалтерського обліку. Таким чином, більш повним є наступне визначення: облікова політика – це сукупність дій з формування комплексу методичних прийомів, способів і процедур організації і ведення бухгалтерського обліку, який відповідає особливостям діяльності підприємства, інтересам його власника.

Суб'єктом облікової політики на рівні підприємства, у першу чергу, є власник. Суб'єкти облікової політики підприємства та їх взаємодія відображено на рис. 1.

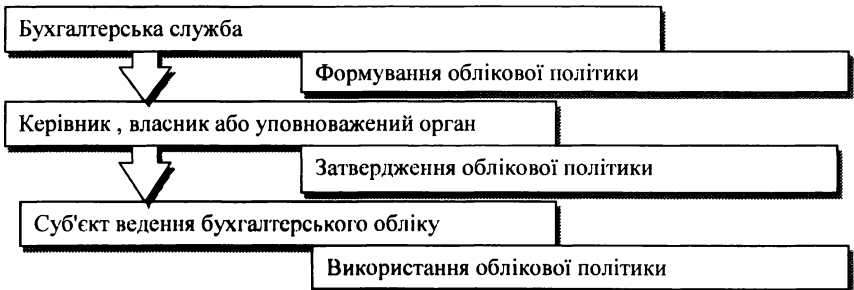

Рис. 1. Суб'єкти облікової політики підприємства та їх взаємодія

Суб'єкт ведення бухгалтерського обліку (бухгалтер, аудитор, бухгалтерська служба) розробляє пропозиції з формування облікової політики та надає їх власнику

(або керівнику, уповноваженому на це власником), який затверджує Положення про облікову політику або інший документ, що оформлює облікову політику. При цьому повинні бути передбачені певні складові облікової політики (рис. 2).

Рис. 2. Складові облікової політики

Складовими облікової політики на найнижчому рівні є об'єкти та елементи. Під об'єктом облікової політики розуміють будь-яку норму або позицію підприємства з організації та ведення бухгалтерського обліку, щодо якої існують альтернативні варіанти.

Елемент облікової політики – це можливі методичні прийоми, способи та процедури, що обираються з числа загальноприйнятих з урахуванням особливостей діяльності підприємства.

Наприклад, об'єктом облікової політики можуть бути основні засоби, а елементами облікової політики, які йому відповідають, – метод нарахування амортизації, строк корисної експлуатації, ліквідаційна вартість основних засобів тощо; об'єкт – форма обліку, а елементи – журнальна, меморіально-ордерна, спрощена, комп'ютерна форми тощо.

Процес формування облікової політики включає вибір методичних прийомів, процедур і способів організації та ведення бухгалтерського обліку із сукупності затверджених законодавчими та нормативними документами відповідно до особливостей господарської діяльності конкретного підприємства.

Оскільки відповідальність за організацію бухгалтерського обліку законодавством покладається на власника підприємств, до його повноважень входить також відповідальність за формування облікової політики. Однак, на практиці власник підприємства може бути не обізнаним з питань бухгалтерського обліку або взагалі перекласти свої повноваження на особу, яка керує підприємством за контрактом.

Тому формування облікової політики може здійснюватися:

- 1) головним бухгалтером і керівником підприємства;
- 2) головним бухгалтером із залученням відповідних спеціалістів;
- 3) внутрішнім аудитором або аудиторською службою;
- 4) створенням та наданням повноважень спеціальній комісії;
- 5) залученням спеціалізованої фірми (бухгалтерської, аудиторської, консалтингової тощо).

Облікова політика підприємства – це, насамперед, політика власника, тому саме він вирішує, які з перерахованих суб'єктів будуть формувати облікову політику.

Якщо власників декілька (ТОВ, АТ тощо), облікова політика підприємства затверджується рішенням зборів засновників (учасників) [3].

Документальне оформлення облікової політики підприємства здійснюється у вигляді системи внутрішніх організаційно-розпорядчих документів, в центрі якої знаходиться Положення про облікову політику підприємства. Після затвердження цей розпорядчий документ набуває статусу юридичного. Положення про облікову політику – це основний внутрішній документ, яким регулюється організація облікового процесу на підприємстві, є обов'язковим для виконання всіма службами та працівниками підприємства.

Отже, облікова політика підприємства – це не просто сукупність способів ведення обліку, обраних відповідно до умов господарювання, але й вибір методики обліку, яка надає можливість використовувати різні варіанти відображення фактів господарського життя в обліку. Іншими словами, облікову політику в широкому розумінні можна визначити як управління обліком, а у вузькому – як сукупність способів ведення обліку.

Література:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.03 р. <https://www.rada.kiev.ua>.
3. Бухгалтерський облік: у схемах і таблицях: навч. посіб. / [М. І. Скрипник, С. В. Бреус, О. М. Бунда, О. О. Григорєвська, О. В. Зінченко, М. М. Матюха, Н. Й. Радіонова, С. Б. Хаустова, В. С. Амбарчян, К. В. Безверхий]; за заг. ред. М. І. Скрипник. – Київ: Центр учбової літератури, 2017. – 341 с.